

DE CONSTITUTIONNEEL.

NIEUWE 'S GRAVENHAAGSCHE COURANT

N°. 56.

Dingsdag 4 December.

1855.

Uitgever: C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Hoofd-Correspondenten: M. Schooneveld & Zoon, te Amsterdam.

Brieven franco aan het Bureau: Jan-Hendrikstraat, N°. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

Abonnementsprijs voor 3m. f 4.50; franco per post f 5.50.

Advertentien van 1—6 regels f 1. Voor elken regel meer 15 cents; behalve 35 cents zegelgeld. Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegelgeld daaronder begrepen.

De *Drechtsche Prov. Courant* heeft in haar jongst-voorliggend nummer een brief uit 's Hage, van 28 November, dien we, ofschoon wij het met al het daarin gestelde niet eens zijn, onzen lezers meenen te moeten mededeelen. Bepaaldelijk kunnen wij niet toestemmen, dat in dit blad „juichtoonen“ over den afloop der algemeene beraadslagingen enz. nopens de begrooting zouden zijn aangeheven; men gelieve onze artikelen deswege slechts na te gaan. Maar de schrijver van bedoelden brief komt tot dezelfde slotsommen, die hij met veel kalme waardigheid herinnert.

Hij zegt het volgender:

Uit wrijving van denkbeelden, zegt men, ontstaat licht. Het is zoo, indien het eene discussie geldt tusschen menschen, die zonder vooroordeel eene zaak onderzocht en geproefd hebben en elkander hunne denkbeelden omtrent die zaak oprechtelijk, zonder aanzien des persoons, mededeelen. Uit die wrijving ontstaat dan niet alleen licht voor degenen, die de discussie belangstellend gadeslaan, maar ook veelal eenstemmigheid van gevoelens onder de twistenden. Indien men toch geene dwaze eigenliefde koestert voor de eens opgevatte meening en het slechts te doen is om waarheid, zoo is men bereid de ongegrondheid van zijn gevoelen, wanneer die bewezen wordt, te erkennen en de gronden, die waar en afdoende blijken te zijn, tot de zijnen te maken. De waarheid nu kan niet verschillend naar opvatting of voorstelling zijn: zij is één en dezelfde voor allen. Maar wanneer het eene partijzaak geldt, wanneer de twistenden tot verschillende partijen behooren en in beginselen verschillen, wanneer hunne opinie reeds van te voren is gevestigd en het opgeven eener stelling of de erkenning eener dwaling wegens geschreven en gedrukte antecedenten al te zeer hunne eigenliefde zoude kwetsen, dan gebeurt het maar zelden, dat uit de wrijving van denkbeelden licht ontstaat, en dan wordt het voor den onpartijdigen toeschouwer ook dikwerf al zeer moeilijk uit dien chaos van strijdige beweringen en bewijsovervoeringen het juiste van het onjuiste, schijn van waarheid te onderscheiden.

Dit is nu meestal het geval met den dagbladenstrijd in ons land. Door menschen geschreven, die zekere politieke beginselen hebben aangenomen, die tot eene zekere partij behooren en juist daarom door de eigenaars, welke die partij voorstaan uit overtuiging of als middel tot zelfverheffing, of door den uitgever, die er geldelijk voordeel in vindt, met de redactie zijn belast, zijn de dagbladen veelal niet zoo zeer de tolken der publieke opinie, als wel die van zekere partij, en worden zij minder geschreven met het doel, om door wisseling van gedachten de waarheid te vinden, als wel om de inzichten hunner partij bij de menigte ingang te doen vinden. Wordt nu het onhoudbare van eene hunner stellingen bewezen, zij sluiten de oogen voor het licht en trachten, of wel ze nog behendig te verdedigen, of geven zich niet eenmaal de moeite de tegenwerpingen te onderzoeken en te bestrijden; overtuigt de uitkomst ze van dwaling, zij mogen die dwaling niet erkennen: want het belang hunner partij verbiedt het; het verledene zoude hun dan tegengeworpen, en zij zelve van inconsequentie beticht kunnen worden; en welk een erger schrikbeeld is er voor den would be staatsman, of voor het zoogenaamde politieke blad, dan de beschuldiging van inconsequentie?

De waarheid van dit alles vindt wederom hare bevestiging in den strijd, dien wij tusschen den 's Gravenhaagschen *Nieuwsbode* en den *Constitutionneel* zien voeren en over de houding der Tweede Kamer tegenover het Ministerie en over de woorden door de leden dier Kamer bij de algemeene beraadslagingen over de begrotingswetten van 1856 uitgesproken. Men zou meenen, dat, ware het al vroeger geoorloofd omtrent die houding gissingen te maken, onzekerheid daaromtrent thans toch wel onmogelijk is, en dat, daar de redevoeringen door de leden gehouden zwart op wit in het Bijblad te lezen staan, er toch wel geen verschil over hare beteekenis konde zijn en geen strijd over de meeningen er in uitgesproken. Het is toch niet gewaagd te veronderstellen, dat de volksvertegenwoordigers geene dub-

belzinnige uitdrukkingen zijn gebezigd hebben, maar open en rondborstig voor hunne gevoelens uitgekomen zijn. En toch terwijl de *Constitutionneel* juichend uitroept: „het Ministerie geniet het volste vertrouwen der meerderheid van de Kamer en zit vaster dan ooit;“ zegt de *Nieuwsbode*: „alle leden der gematigde partij in de Kamer, alle vroegere vrienden van het Ministerie, die het woord in de algemeene beraadslagingen voerden, hebben opzegging gedaan van hunne politieke vriendschap met hetzelfde. Het Ministerie derhalve, bestreden door de *Thurstonianen*, geen stem vindende noch vertrouwen meer genietende bij de vroeger ministerieele partij, staat wrak en zal een dezer dagen geheel of althans gedeeltelijk (in den persoon van den Minister van HALL) vallen.“

Moeten nu deze zoo zeer uiteenloopende beschouwingen van en gevolgtrekkingen uit dezelfde woorden niet eeniglijk aan partijzucht toegeschreven worden en vinden zij niet alleen hunne verklaring in het voorbijzien en ontkennen der waarheid, ten behoeve der belangen van de partij? En is in 't bijzonder de onbeschaaamdheid, waarmede de *Nieuwsbode* den *Constitutionneel* van kwade trouw beschuldigt, niet alléén toe te schrijven aan haat tegen den Minister van Buitenlandse Zaken en vooral aan spijt en teleurstelling over de uitkomst der beraadslagingen? Ook wij stemmen niet geheel in met de juichtoonen van den *Constitutionneel* over den afloop der algemeene beraadslagingen en vinden in de redevoeringen, vooral van de heeren ELOUT en VAN GOLTSTEIN ernstige wenken aan het Ministerie gegeven; ook wij gelooven, dat het Ministerie sedert de wet op de afschaffing van het gemaal, die nog teregt of ten onregte als een toegeven aan de oppositie beschouwd wordt, niet meer in zulke mate als vroeger het vertrouwen van zijne vrienden bezit; maar, al zien wij ook in de redevoeringen van de HH. ELOUT, BOSSCHA en VAN GOLTSTEIN aandringen op eene strenge handhaving van het monarchaal beginsel, op meerdere volledigheid in de toelichting der staatsbegrooting, op de in het programma van het ministerie beloofde wijzigingen in de gemeente-wet, wij vinden er geene opzegging van politieke vriendschap, geene oorlogsverklaring in. Men moet al zeer ver gevorderd zijn in de kunst om woorden te verdraaijen en hun een' anderen zin toe te kennen, dan dien zij werkelijk hebben, men moet het al zeer goed verstaan om wit zwart te noemen, indien men er dat in vindt.

Immers wat zeide onder anderen de heer VAN GOLTSTEIN? Na de beschouwingen van den heer ELOUT deels ondersteund, deels bestreden te hebben en zijn verlangen te hebben herhaald naar veranderingen in de gemeente-wet, zeide hij over de staatkundige vriendschap tusschen hem en de regering sprekende: „Die vriendschap bestaat in de zamenstemming in beginselen en denkbeelden, die moeten strekken tot bevordering van het algemeene welzijn; in de erkenning, dat de staatkunde, door de regering gevolgd, de ware is. Indien die zamenstemming vervalt, indien die erkenning verdwijnt, dan is de vriendschapsband verbroken.“ En hiermede wees de spreker het ministerie als het ware op de conditio resolutiva zijner ondersteuning, op het geval dat zijne staatkundige vriendschap met hetzelfde verbroken zoude kunnen worden: gebrek aan zamenstemming in beginselen en denkbeelden. Maar van een opzeggen zijner politieke vriendschap, van eene oorlogsverklaring is hier geen spoor te vinden.

De uitslag daarenboven der stemmingen in de Tweede Kamer over de tot nu toe behandelde hoofdstukken der begrooting verkrijgt eene grootere beteekenis na de woorden van den heer BOSSCHA, bij de algemeene discussien gesproken, en door den heer GROEN VAN PRINSTERER ten volle beaamd. De heer BOSSCHA zeide: „de goed- of afkeuring eener staatsbegrooting is niet alleen het werk van becijfering, maar ook eene zaak van vertrouwen. En met deze wijze van beschouwen verklaarde de heer GROEN het volkomen eens te zijn, in tegenstelling van die van den heer VAN RAPPARD, die gezegd had, niet te behooren tot degenen, die eene

begrooting goedkeuren of verwerpen naar gelang van den persoon des Ministers of die hunne gronden van goedkeuring of verwerping ontleenen aan omstandigheden buiten de begrooting.“ Hiertegen verklaarde zich de heer GROEN in deze woorden: „Ons geacht medelid uit Arnhem heeft gezegd: ik hegeef mij niet op politiek terrein; de begrooting is eene financiële wet. Ik vraag: is zoodanige scheiding denkbaar?“

Uit al het gezegde en uit de woordelijke aanhalingen, aan het Bijblad ontleend, blijkt onzes inziens duideljk, dat de uitkomst der behandeling van de begrooting tot nu toe niet alleen voor het Ministerie gunstig is, in zoo verre het de wetsvoordragten niet goedkeuren, maar ook omdat het in die goedkeuring een bewijs van vertrouwen en van eenstemmigheid in beginselen met de meerderheid der Kamer mag zien. Wat moet er echter van den heer GROEN gezegd worden, die, het beamende, dat de goed- of afkeuring eener staatsbegrooting ook is eene zaak van vertrouwen, eerst eene hevige redevoering tegen het ministerie en den geest, die het bezielt, houdt en dan toch eindigt met zijne stem aan de begrooting te schenken? Deze schijnbaar zoo groote tegenstrijdigheid vindt hare verklaring in de woorden zelve van dien spreker, bij gelegenheid zijner tweede redevoering uitgesproken. Toen immers wees hij op de *kleine* partij, waartoe hij behoorde, en op de *grote* partij, die hem in de Kamer gebragt had, en gaf hij den wensch te kennen, beider belangen te behartigen en zooveel mogelijk te vereenigen. De vertegenwoordiger nu der *kleine* partij, het hoofd der christelijk-historische school, sprak de redevoering uit, terwijl het de stem was van den vertegenwoordiger der *grote* partij, die aan de begrooting geschonken werd.

Ziedaar het eenige middel om zich het gedrag van den heer GROEN, tijdens de algemeene beraadslagingen en thans bij het stemmen over de verschillende hoofdstukken der begrooting, te verklaren.

Hoe het zij, ieder, die het wel meent met het Vaderland, moet zich verheugen over den uitslag, dien tot nu toe de beraadslagingen over de begrooting gehad hebben, niet alleen omdat daardoor het bewijs geleverd werd, dat de meerderheid der Vertegenwoordiging vertrouwen schenkt aan dit ministerie en deszelfs politieke rigting goedkeurt, maar ook omdat er uit bleek, dat de vrienden van deze regering, niet zó als die der vorigen waren, stemmachines, maar verstandige, goede raadgevende vrienden zijn. Het Ministerie wordt door onafhankelijke mannen ondersteund, die aan hetzelfde nuttige wenken en ernstige waarschuwingen niet onthouden. De Nederlandsche natie kan om die reden gerustelijk zich aan de leiding van dat Ministerie toevertrouwen en het oor sluiten voor degenen, die wantrouwen jegens hetzelfde prediken en niet anders welligt beoogen dan hunne eigene personen in de plaats van die der Ministers te stellen. Waarlijk de heer Bosscha had regt, toen hij in zijne eerste rede den wensch uitsprak: „dat de raadslieden der Kroon zich verheven zouden achten boven het ijdele gesnap en geschrijf van allerlei betweters en eerezuchtigen.“ G.

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZICHT.

Van verschillende zijden verneemt men weder geruchten van pogingen tot het aanknoopen van vredesonderhandelingen. Als men de voortdurende toerusting tot den oorlog raadpleegt, alsmede de tegenspraak, welke bedoelde geruchten telkens ondervinden, dan kan men daaraan nog niet veel hechten.

De aandacht is vooral gevestigd op een brief door den Franschen minister van buitenlandsche zaken aan de buitenlandsche hoven gezonden, tot uitlegging der bekende aanspraak des Keizers, en welke brief daartoe strekt, om het denkbeeld tot uiting van eene denkwijze over den oorlog aan te dringen, zonder dat de onzijdige staten dadelijk aan den oorlog zouden behoeven deel te nemen.

Vooris is de aandacht zeer opgewekt op de aanspraak

door den Koning van Pruisen bij de opening der kamers gehouden en waarvan wij den hoofdinhoud reeds hebben doen kennen. De krachtige bewoendingen, welke daarin gebezigd zijn, om de gevoelens van onzijdigheid uit te drukken, heeft te Parijs of een antwoord in den vrede op de aanspraak des Keizers, en men verhaalde zelfs, dat de Fransche regering eenige inlichtingen aan Oostenrijk wilde vragen over de samenstemming van dat land met Pruisen, ten opzichte der onzijdigheid. In Engeland heeft het gewichtige Pruisische staatsstuk geen minderen indruk gemaakt. Het ministeriële avondblad laat zich daarover vrij bitter uit, en zegt, dat Pruisen geene andere taal hield van den vrede van Bazel af tot den slag van Jena en dat gedurende dien tijd Frankrijk werd wat Pruisen had willen zijn, de gewapende groote magt van Europa.

Het Russisch-gezinde blad *le Nord* ontwikkelt dagelijks de stellingen, dat vrede mogelijk en eene dringende noodzakelijkheid is, en dat die van alle zijden met der daad gewenscht wordt; dat Turkije, voorzeker, den uitputtenden oorlog niet langer torschen kan; dat Rusland den oorlog niet gewenscht heeft; dat Oostenrijk, in plaats van Ruslands magt, nu de Engelsch-Fransche aan zijne grenzen heeft; dat Engeland in dezen krijg gedaakt, Frankrijk verhoogd is, en dat, terwijl Engeland alles inspande, om Ruslands overmagt in het Oosten te keeren, het zich een veel grooter gevaar in het Westen heeft voorbereid, gelegen in den wassenden krigsroem en magt te land en te water van Frankrijk; dat Frankrijk zelf, ofschoon krachtig in den strijd, begrijpt, dat de tegenwoordige stand van zaken in het Oosten te veel manschappen en schatten verslindt, en voor handel en nijverheid daaraan een einde moet komen. Alleen Rusland, zegt het blad ten slotte, kan den verdedigenden oorlog veeltijd voordeligmst en langst volhouden. De vrede is echter voor geheel Europa eene innige begeerte. Mogt Napoleon dit begrijpen: hij zou dien vrede kunnen geven, en daardoor den zegen van Europa verdienen.

Ofschoon de geruchten van vredelevenden aard nog niet zeer te vertrouwen zijn, zoo is de gretigheid, waarmede die allerwege ontvangen worden, als van gewigt te beschouwen en wordt van onbevooroordeelde zijde de meening te kennen gegeven, dat door sommige regeringen in de eerstvolgende drie maanden, althans eenige pogingen tot wederaanknoping van onderhandelingen zullen beproefd worden, en dat die drie maanden dus van grootte betekenis kunnen zijn daar, bij voortzetting van den krijg, uit den aard der zaak het einde daarvan niet te voorzien is, noch ook den omvang, dien hij nemen kan.

Terwijl men dus volgaarne allerwege het minste vredesgerucht verneemt, dat zich aan den staatkundigen gezigtender opdoet, wordt het meer en meer duidelijk, dat de zending van generaal Canrobert in het Noorden niet geleid heeft tot het sluiten van eenige overeenkomst, waardoor de Noordsche Staten uit hunne onzijdige stelling zouden geraken; en heeft de Belgische minister van Buitenlandsche zaken thans op nieuw eene geruststellende verklaring gegeven, dat van geen kant, zelfs in de verste, eenige poging is gedaan, om België den staat van neutraliteit te doen verlaten, welke de grondvoorwaarde van zijn bestaan is.

Het geschil tusschen Groot-Brittannië en de Vereenigde Staten, dat eenige weken geleden een zoo bedenkelijk aanzien scheen te nemen, is weder in der minne bijgelegd.

NET OOSTERSCH OORLOGSTOONEEL.

Men verneemt, dat sedert de laatste botsing te Konstantinopel tusschen de Turken en Franschen, de inwoners niet van gewapend zins uitgingen. Evenwel waren de misdaden er zeldzamer geworden.

De ontploffing voor Sebastopol, op den 15 November, is veroorzaakt door het vuurvatten van 25 vaten buskruid. Het zoogenaamde molenpark is eerst daarna gesprongen. Eerst geloofde men aan eene aardbeving. Sommige barakken stortten in hoven de hoofden der soldaten. Op een afstand van 1500 ellen werden verschillende voorwerpen door de ontploffing teengeworpen. De verliezen gaan 250 man niet te hoven. De oorzaak van het vuurvatten van de 25 vaten buskruid is onbekend.

De Russen versterken Nicolajeff en de monden van den Dnieper en de Bug.

Naar men van Tiflis meldt, begon het Russisch kamp voor Kars den 8 Nov. er uit te zien als eene kleine stad. De Russische soldaten hadden in lange rijen huize arden troepen opgericht, de officieren zóveel mogelijk hotten of steenen woningen opgesteld en de hospitalen en kazernen kwamen daar tusschen in vollen omvang uit. De soldaten hebben verschillende vermakelijkheden ingevoerd, die is eene soort van opéra, eene comédie en eene troep van Akrobatische kunstenaars. De muziek speelt elken avond en het is dus in het kamp zeer vrolijk. Den 3 Nov. was in het Russ. kamp Kassim Khan, raad bij het Perzisch gezantschap dat naar Petersburg bestemd is, uit Tiflis aangekomen. Door generaal Murawief pleegt hij ontvangen, heeft hij dezen namens zóveel op een zilveren blad een rijk met diamanten omzet portret ten geschenke aangeboden, als bewijs van vriendschap tusschen Perzie en Rusland.

De *London Gazette* deelt het officieel verslag mede betreffende den overtocht over de Ingourie, door het leger van Omer-Pacha, die in persoon daarbij het bevel voerde. Uit dit verslag blijkt, dat het gevecht, hetwelk bij die gelegenheid plaats had, van meer betekenis was, dan velen gedacht hebben. Althans bepaalde het zich niet bloot bij een voorhoede-gevecht, daar de Turken 20,000 man sterk waren met eene reserve van 10,000 man, en bij die gelegenheid verloren hadden aan dooden 68 en aan gewonden 238 man. Het verlies der Russen kan niet juist worden opgegeven, doch 347 lieden, waaronder 7 officieren, zijn op het slagveld begraven. De vloot der Turken veroverde buit bestond uit zes ammunitie-wagens en eenige stukken geschut. De adjudant van den majoor Lommons, Britsch commissaris bij het leger van Omer-Pacha, is hierbij ook gesneuveld.

GROOT-BRITTANNIË.

De *Observer* zegt, in tegenspraak met het door de *Press* beweerde, dat door de Engelsche regering geen enkel Russisch voorstel is overwogen en wel naardien er geen is ontvangen. Er heeft zelfs den 20 November geen kabinetsraad plaats gehad.

DENEMARKEN.

Generaal Canrobert vertrekt den 1 Dec. Hij vindt allerwegen de meeste voorkomendheid, een bewijs, dat de aloude vriendschap met Frankrijk op prijs wordt gesteld. Daarom verlangt men echter nog niet de onzijdigheid te verlaten. Ofschoon weinig ontrent het werkelijke doel der zending bekend wordt, licht o. a. ook uit een art. van het *Dagblad*, dat onder invloed staat der regering, dat onze staatsleden voortdurend overtuigd zijn, dat onzijdigheid voor de vervaart en voorspoed van Zweden en Denemarken hoogst noodzakelijk blijft.

In de Oostzee houden de Engelsche kruisers het lang uit. Het weder is trouwens in de laatste dagen veel zachter geweest, dan in October. Vele handelschepen zijn daarop uitgehoopen, maar zijn in handen der kruisers gevallen, die zij reeds vertrokken waanden.

Sveaborg wordt steeds meer versterkt. Alles is aan de Finische kanten in de vaste overtuiging, dat het volgend jaar door de Verbondenen ernstig in de Oostzee zal geageerd worden en men bereidt zich daarop voor.

FRANKRIJK.

De troonrede des Konings van Pruisen, waarin de onzijdigheid zeer op den voorgrond wordt gesteld, heeft in Parijs, ook naar men zegt in hogere kringen, nog al indruk gemaakt, en vooral de wijze, waarop de politiek van Oostenrijk als het ware met die van Pruisen wordt op gelijke lyn gesteld. Overigens heeft tot nadere beoordeeling van 's Keizers aanspraak van den 15 November, de minister van Buitenl. Zaken, graaf Walewsky, eene circulaire aan de hoven gezonden, om de strekking dier aanspraak toe te lichten. Dat stuk is van dezen inhoud:

Naar toed der ingekomen berichten heeft de redevoering des Keizers, bij de sluiting der tentoonstelling gehouden, niet overal in Duitschland gelijken indruk gemaakt, ofschoon men de strekking daarvan toch wel niet kon betwijfelen.

De Keizer heeft gezegd, dat hij een spoedigen en duurzamen vrede wenschte: die verklaring begriep iedereen.

Bij het toespreken der onzijdige staten heeft de Keizer evenwel hen uitgenoodigd, dat ook zij hunne wenschen zouden laten, daardoor te kennen wilken te geven, dat hij prijs stelt op hunne meening en op den invloed, dien zij op den loop der gebeurtenissen kunnen uitoefenen. Dat is zijne zienwijze geweest van den begijne der vijandelijkheden af. De Keizer is altijd van oordeel geweest, dat als zij van den aanvang van den diplomatischen strijd af, met meer kracht hun oordeel hadden uitgesproken over het punt, waarover geschil was, zij een heilrijken invloed op de besluiten zouden hebben uitgeoefend van die mogendheid, die tot den oorlog heeft aanleiding gegeven. De toestand der onzijdige staten is in de oogen des Keizers echter niet gewijzigd en zij kunnen ook nu nog door eene ernstige en vastbepaalde houding, de beschikking van de worsteling bevorderen, die zij, naar 's Keizers overtuiging, hadden kunnen voorkomen.

Het is in die gedachte, dat de Keizer hun vraagt openlijk voor hunne neigingen tegenover de strijdvoerende magten uit te komen, en het gewigt hunner meening in de weegschaal der verschillende krachten te leggen. Dat beroep is trouwens zeer goed begrepen en met warmte toegejuicht door een geheel, en is zamen gesteld uit vertegenwoordigers van alle naties, en is slechts zene hante, die gebracht wordt aan de betekenis en den omvang der rol, die voor de onzijdige staten in den tegenwoordigen krisis is weggelegd.

BELGIË.

Bij de Vertegenwoordiging is door den minister van buitenlandsche zaken de verklaring afgelegd, dat er geen woord, geene toespeling zelfs is gedaan door een der strijdvoerende magten, om België de onzijdigheid te doen verlaten. Ditschijnt een getuigenis te meer dat de vrede van Europa voorterst een ernstiger gevaar dreigt, al doort de krijg aan een zijner grenzen voort.

NOORD-AMERIKA.

De Fransche bladen beklagen zich bitter over de houding der Amerikaansche oorlogsbodems, die overal en schijnbaar moedwillig, de gewone eerbewijzen aan de Fransche vlag weigeren te betoonen, zelfs dan, wanneer de Franschen het eerst de Amerikaansche vlag begroeten. Nog dezer dagen heeft zich zulk een geval weder ter reede van Smirna voorgedaan, waar de commandore Breere tot twee malen toe de saluutschoten der Franschen onbeantwoord liet. Eenmaal beantwoordden de Amerikanen een saluut van een Fransch linie-schip ter reede van Toulon, doch vergisten zich destijds in het laden en saluuerden met eene bezedding kanonkogels, die aan boord van den Franschen bodem vrij wat schade aanrichtten en wat meer zegt, onderscheidene personen kwetsen. De Fransche oorlogsmatrozen zonden dan ook, altijd volgens betoelde bladen, van harte gaarne met de Amerikanen slaags geraken iets dat de Fransche regering trouwens wel zoo lang mogelijk wil trachten te voorkomen. Aan den anderen kant zijn de geschillen tusschen Noord-Amerika en Groot-Brittannië weder bijgelegd.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

ZITTING VAN MAANDAG 8 DECEMBER.

Aan de orde van den dag is de voortzetting der beraadslagingen over Hoofdstuk VIII (Departement van Marine).

De MINISTER VAN MARINE vangt aan met de bestrjding van de opmerkingen, in de zitting van Zaterdag jl. door den heer ter Bruggen Hugenholtz gemaakt: dat het verval der marine niet zoodanig is, als men het doet voorkomen, en hij welke gelegenheid Spreker te kennen gaf, dat hij

de deugdelijkheid van het stelsel niet ten volle kan beamen.

De Minister zal vooraf iets over het stelsel der zeemagt zelf zeggen, en daarna de bijzondere bezwaren opnemen. Hij staat kortelijk stil bij de geschiedenis van het stelsel ten vorigen jare bij de begroetingswetten aangeboden.

Dat stelsel is, in korte woorden, gegrond op de behoeften van het Rijk en zijne kolonien; op de verdediging onzer zeegaten en de aankweeking van zee-officieren. De Regering heeft haar stelsel ten vorigen jare uiteengezet zonder te willen dat de Kamer in haar afzonderlijk onderzoek zoude gepeetjudeerd worden. Zij houdt het er voor, dat de Kamer thans het stelsel zal onderzocht hebben; en nu stonden aan de Regering, bij de aanbieding dier begroeting, drie wegen open: of de Regering moest een nieuw stelsel aanbieden, en daartoe bestond geen reden; of zij kon, zonder een vast stelsel, gelden aanyragen, hetgeen haar evenmin doelmatig voorkwam; of zij moest het aangenomen stelsel blijven volgen en zorgen, dat de besteding dier gelden in dezelfde rigting plaats had.

Die weg heeft de Regering dan ook ingeslagen, en zij wil voortgaan met hetzelfde stelsel van aanbouw van schepen. Daar de Regering nu meent, zoo als de Minister zoo even opmerkte, dat de Kamer thans het stelsel heeft onderzocht, en daar hierover reeds in het voorloopig verslag is gehandeld, zoo kan de Minister zich, na de repliek in de Memorie van Beantwoording, thans van breedvoerige uiteenzetting onthouden onder referte aan die beantwoording. Hij licht echter het stelsel eenigzins nader in de bijzonderheden toe; hij meent dat de kosten nog zullen vallen, en dat, wat het kostbare er van betreft, dat niet zoo zeer het stelsel betreft, als het hebben eener Marine. Daarin ligt de kostbaarheid, maar zij wordt gevorderd door onze behoeften.

De Minister zal nu niet over de cijfers en onderdeelen handelen en in allerlei vergelijkingen treden. Er is echter een middel om alle beoordeeling gemakkelijk te maken over de vraag of de Marine te kostbaar is, namelijk door een vergelijking met andere kleine Europeesche mogendheden, en dan neemt hij tot grondslag Zweden en Noorwegen en Denemarken, welke Marine en maritieme kustverdediging grooter en dan ook kostbaarder zijn dan de onze. Maar het is nog een ander waarnaam punt, waarvan wij nimmer het belang uit het oog mogen verliezen, en dat zijn onze kolonien.

Er zijn toch geene kolonien, zegt de Minister, zelf niet de Britsch-Indische voor Groot-Brittannië, die zijn, wat onze Indische bezittingen voor ons zijn. De Minister doet voorts nitkomen, dat het stelsel zoowel geëigend is aan tijden van vrede als in oorlogstijd. Het door hem voorgedragen stelsel is noodig voor het behoud onzer kolonien, zoo ook voor de inlandsche verdediging. De Minister zal nu niet herinneren, hoe de Nederlandsche Marine eens was de trots en glorie van het land; maar zal thans alken wijzen op de belangen en behoeften des lands en bij welk daarbij op tot voorzigtigheid en zorg voor de toekomst. Z. Exc. herinnert, hoe de verklaring dat de Marine in verval was een pijnlijken indruk heeft gemaakt.

Hij bespreekt nu de voorstelling ook door den heer Hugenholtz gegeven, alsof de kamer, door het plotselinge der verklaring eenigzins medegesleept ware en dat de vrees voor verval overdreven was. De Minister zegt, dat de verklaring van het verval der Marine niet zoo plotseling was. Reeds zijn voorganger heeft in der tijd gewaagd van dien achteruitgang; deze duurde reeds vele jaren. Daarin was de aanleiding gegeven tot de benoeming der commissie in 1852, en als men ziet, wat dat verslag behelst, dan zal men zien, dat de mededeeling over het verval niet plotseling was, of dat de verklaring zelf overdreven zou zijn.

Men neme de jaarlijksche officiële staten der Koninklijke Nederl. Marine ter hand en dan zal elk denkbeeld van ingebeelde vrees over het verval verdwijnen. Elk uitspel zal de zaak exger maken en later grootere kosten na zich slepen. Hij zal nu niet alle oorzaken van het verval opgeven: zij zijn uiteengezet in het algemeen verslag der Commissie van 1852.

Zij zijn vooral toe te schrijven aan de opheffing der koloniale Marine, omdat de koloniale bijdragen ophielden en men de Rijkstegroeting niet wilde bezwaren. Daarbij waren de eischen van het materieel toenemend bij de bijdragen afnemend; en vooral mag men, bij het maken van vergelijkingen, het verschil in prijs der materialen niet uit het oog verliezen. De Minister treedt in eene opgave deswege, waartuit blijkt, dat de kosten der materialen van 1850—1854, 65 pCt. hooger zijn, dan die van 1845—1849.

Hij doet ook voornal uitkomen, dat het lage cijfer van vorige jaren eigenlijk de oorzaak is van de tegenwoordige verhooging, ofschoon hij erkent, dat die mindere sommen van vroeger door de financiële omstandigheden werden geboden.

De Minister gaat nu over tot de beantwoording der speciale punten, door den heer ter Bruggen Hugenholtz ter sprake gebracht.

De Minister toont daarbij aan, dat zijn voorganger volstrekt geen twijfel had over den achteruitgang en het verval der Marine; maar dat alleen, uit hoofte van de hooge prijzen der materialen en om andere redenen, goede maatregelen tot krachtig herstel niet konden worden voorgedragen. Z. Exc. merkt op, dat de prijs der materialen 65 pCt. hooger is dan vroeger en dat ook de machines veel geld kosten, zoodat de vergelijkingen, door den heer Hugenholtz gemaakt, niet kunnen opgaan. Een beter middel van vergelijking is te vinden in de getalsierkte. Gaat hij nu na welke die sterkte, volgens het Kon. besluit van 1843, moest zijn en welke zij wezen moet volgens het stelsel, door den Min. aangenomen, dan blijkt het dat hij zijne optreding een groot aantal schepen ontbrak. Ook het personeel is in geenen deele voltallig.

Wat de werven aangaat, erkent Z. Exc. gaarne dat zij kostbaar zijn, maar geeft hij te kennen, dat de vroegere misbruiken daar hebben opgehouden. Het zou nu ongeraden zijn thans in dit punt eenige verandering te brengen. Eerst wanneer de aanbouw meer zal zijn gevorderd, kan

overwegen welke verandering daarin nog gebragt kan worden. Overigens heeft de Kamer bij elke volgende bevestiging de magt het onderwerp der Marine in nadere overlegging te nemen. Hij zou het gewaagd achten nu tot eene verandering over te gaan. Ten slotte geeft de Min. eenige omtrent het gebeurde met de nieuwe schepen de *Medusa* en de *Medusa*. Beide schepen zijn hersteld en naar hunne bestemming vertrokken. De kosten van herstel zijn niet zoo bijzonder groot geweest, als men aanmerking neemt dat dit de eerste proeve was tot den bouw van zoodanige schepen hier te lande.

De heer VAN DEN BEEK herinnert, dat de vorige Minister in het Departement in September 1854 er voor uitgekomen is, dat de Marine in staat van verval verkeerde en dat de beperktheid van fondsen hem verhinderd had, daarin een gunstige verandering te brengen. Dit moest tot onderbreking der Marine leiden. Dat verval werd destijds door niemand tegengesproken. Het werd zelfs door het lid uit Dokkum, den heer HUGENHOLTZ, erkend, die zelf zijne bevestiging openbaarde, dat de Minister geene middelen tot herstel voor de toekomst had voorgedragen. Spr. herinnert in het vorige jaar over deze zaak heeft plaats gehad. De toenmalige Minister had geen stelsel of kon het nog niet overleggen.

Zijne begrooting werd afgestemd en de Minister, die door sommigen als de grondlegger tot herstel der Marine werd beschouwd, zag zich verplicht zijn ontslag te nemen. De woordvoerende Minister heeft daarop zijn stelsel voorgedragen, dat het was te voorzien, dat het, gelijk elk menschelijk werk, niet aller bijval zou wegdragen. Spr. zal nopens dat stelsel niet uitweiden. Hij zal zich bij de beoordeeling daarvan laten leiden door de voorlichting van der zake kundige leden, die reeds het woord hebben gevoerd, of zich verder zullen laten hooren.

Hij behandelt alleen het financiële punt. Hij wijst daarbij op den vroegeren tijd, toen onze Marine in bloeienden staat verkeerde. Zoo heeft hij aangegeekend gevonden dat 105 schepen hadden met 4551 vuurmonden, waarvan konden bouwen 81 schepen met 4016 stukken. Nu wordt er voorgesteld 60 schepen met 1500 stukken, zoodat vroeger nog 19 schepen en 2516 stukken meer waren. Die opgave is niet geput uit een tijd van oorlog, maar slaat op een toestand van vollen vrede, toen de vloot strekte tot bescherming van handel en scheepvaart. Desniettegenstaande werd er toen geklaagd, dat onze Marine op krachtigen voet werd ingerigt. Dat had plaats op een tijdstip toen er geen voordeelen uit de overzeesche bezittingen werden getrokken maar zij veel meer een voorschot van den staat van 10 miljoen vroegen.

Uit een en ander trekt hij het gevolg, dat het thans voorgedragen stelsel, wat de sterkte en de kosten betreft, niet overdreven kan genoemd worden. Dit is des te minder het geval, wanneer men nagaat hoezeer handel en scheepvaart zijn toegenomen, hoe groot de voordeelen zijn, die voortvloeien uit de O. I. koloniën trekken, en hoezeer handel en verkeer, ten gevolge der betrekkingen met de Overzeesche bezittingen, in bloei zijn toegenomen. Al die voordeelen kunnen van het behoud of den val van de Marine afhangen. Het is dan ook eene algemeene behoefte, die gevoeld wordt, dat men de Marine op een goeden voet houde. Hij overtuigd, dat de Minister, thans aan het hoofd van het Departement geplaatst, niets onbeproefd zal laten, om het herstel der Marine tot stand te brengen. Het welheggen belang van het Vaderland verdient alzoo de aanneming dezer begrooting.

De heer STORM VAN 'S GRAVESANDE herinnert, dat hij in 1851 j. zich voor de begrooting van Marine verklaard heeft, maar het stelsel, door den Minister ontwikkeld, geheel in het midden heeft gelaten. Eerst bij eene volgende begrooting zou men met overleg van den Minister meer over het stelsel kunnen spreken. Ieder lid zou dan in de gelegenheid geweest zijn eene nader onderzoek over de zaak te stellen. Dat heeft hij dan ook nu gedaan. Hoewel het onbetwistbaar is, dat de Kamer niet kan geroepen worden het stelsel in alle bijzonderheden te beoordeelen, zoo moet men toch inzage van het stelsel in het geheel nemen, om zijne individuele opinie daardoor te laten leiden.

Nu is het wel waar, dat niemand zijne stem voor het voorgedragen stelsel, maar als er een stelsel ontworpen en het bevestigd is en men niet eenige keeren de begrooting vernieuwt, die daarop geschiedt is, dan keert men toch het stelsel min of meer goed, en dan is het moeilijk later daarop terug te komen. Daarom is bij hem de vraag ontstaan, of hij in het aangeboden stelsel grond vindt om zulk een verhoogd cijfer voor nu en voor het vervolg toe te staan. Hij moet verklaren dat het hem nog niet gelukt is die vraag toestemmend te beantwoorden. Al dadelijk is hij het met den heer HUGENHOLTZ eens, dat de begrooting, tengevolge van het aantal en de soort van schepen, die men wenscht te doen aanbouwen, blijvend zal worden verhoogd, en daaruit ontstaat dus van zelve de vraag, of dat getal en die soort van schepen noodig zijn om onze Marine aan onze behoeften en aan het doel te doen beantwoorden.

Hij moet het nu betrouwen, dat nopens de eigenlijke kustverdediging nog geen bepaald stelsel is aangenomen, maar afgescheiden daarvan kan men toch beoordeelen, wat hij eigenlijk bedoelt. In het algemeen is het onbetwistbaar, dat in de behoeften onzer koloniën moet worden voorzien, maar hij geloofd dat hetgeen daarvoor in oorlogstijd wordt gevorderd, daar steeds voorhanden moet zijn, want is het nood dan zal het moeilijk zijn schepen of manschappen daarwaarts te zenden, maar al peemt hij aan, dat er voor vier of acht schepen noodig zijn, dan nog zal het moeilijk schepen, dat men naar het stelsel zal behouden, te moeten zijn. Om dit aan te toonen, moet hij een blik op de kustverdediging vestigen.

De beoordeelen, zooals de Minister bijgebragt heeft, dat de Marine in Denemarken eene grootere Marine hebben, komen niet juist ter vergelijking voor. Want veel hangt daarbij van de ligging en den politieken toestand des lands en van andere omstandigheden. Wat nu de hoofdzak aangaat, is hij bereid de begrooting aan te nemen, zoo de Minister

op goede gronden kan aanwijzen, dat we 16 stoomfregatten niet alleen noodig hebben, maar ze tot 's lands verdediging gebruiken kunnen.

Hij is het toch eens met den heer HUGENHOLTZ, dat wij veel eerder behoeften hebben aan meer kleiner schepen. Juist eene der grootste moeilijkheden van het voorgedragen stelsel is gelegen in de bemanning. Volgens het stelsel worden 18 à 19,000 man gevorderd. Nu is het wel waar dat in oorlogstijd de manschappen der koopvaardij voor de Marine beschikbaar zijn, maar alle matrozen zijn geen Nederlanders, en bovendien zijn dan alle Hollandsche matrozen niet tegelijk beschikbaar. Voor een groot schip zijn 500 man noodig. Daarom is het juist voordeliger kleinere schepen aan te bouwen.

Wat nu aangaat 's lands verdediging, vestigt hij een blik op de kaart. Daarbij komt het eerst in aanmerking de positie van den Helder, met het oog vooral op den toegang tot de Zuiderzee te heletten, de positie van Amsterdam te behouden, met het oog op 's lands verdediging, de communicatie van Holland en andere provincien en de verdediging der kusten van Overijssel en Gelderland. De toegang kan daar worden bedreigd tusschen Texel en het Noorden, bij de zoogenaamde Helder en in de vaarwaters van Vlieland en Texel. Wat het eerste punt betreft, dat moet grootendeels worden verdedigd door landbatterijen, vooral als er op den Mors van Texel een fort zijn zal. De 12 schepen zouden dan in het Marsdiep liggen, terwijl het gevaar noordelijker bij Vlieland en Terschelling zijn zou. Grote schepen zouden daar schadelijk en nadeelig kunnen zijn. Een of twee waren er voldoende; maar kleinere waartuigen en kanonneerbooten zouden er meer dienst kunnen doen. Zoo is het ook op het Hollandsche diep. Ook daar zouden kanonneerbooten of drijvende batterijen veel meer voordeel kunnen aanbrengen. De laag liggende vaartuigen hebben zeker vele voordeelen boven de groote: het schot kan meer juist gerigt worden. De positie van de Schelde is tegenwoordig van secundair belang. De vijand zou er het etablissement van Vlissingen, dat open ligt, kunnen vernielen.

Daarom heeft hij het altijd betreurd, dat men tot de opheffing van de werf te Rotterdam is overgegaan. Grote krijgsoperatiën kunnen op de Schelde geen plaats vinden. Het zou er gaan als met den aanval der Engelschen in 1809 in Zeeland, toen deze voor de Zeeuwsche kooften werden gederf. Toen wij met België verenigd waren, was de positie van de Schelde van gewigt, om het land te dekken, hijv. met het oog op Antwerpen, maar zoodanig dit oogmerk nu had, dan stuitte men spoedig op het fort Bath, op Bergen op Zoom en op Noordbrahan. Hij herhaalt het, als de Minister hem nu kan aantoonen dat groote schepen voor 's lands verdediging nuttig konden zijn, dan zou hij voor de begrooting stemmen. Voorts merkt hij op, dat er wel is waar vele misbruiken bij de Marine hebben opgehouden, maar hij meent toch dat er nog vele bestaan.

Ook het onderhoud van groote schepen zal veel nasleep en kosten veroorzaken. Hij vraagt dus of men zich op dien kostbaren weg zal begeven. Hij heeft de overtuiging niet dat de uitbreiding, die men op het oog heeft, noodig is. Wenscht men meer geld toe te staan en de Marine uit te breiden, dan geloofd hij dat er veel meer nut te trekken is van kleine schepen dan van groote, en dan dringt hij er op aan, dat het geld worde besteed tot uitbreiding van het corps mariniers, waarvan, zoo door Engeland als door Frankrijk, zoo veel nut wordt getrokken.

De heer DUBERT vestigt de aandacht op hetgeen er voorgedragen is met het stoomschip de *Soembing*, dat aan den Keizer van Japan ten geschenke is gegeven. Uit de gewisselde stukken is het gebleken dat dit schip door den Minister van Marine aan dien van Koloniën is verwekt en dat de laatste Min. het aan den Keizer, uit naam der Ned. Regering, heeft aangeboden. Die verstreking heeft plaats gehad met het doel om de goede betrekkingen met Japan te bevorderen en de koloniale kas heeft de gelden aan Marine teruggegeven.

Uit de verder ontvangen inlichtingen is gebleken, dat het Nederl. Opperhoofd in Japan den wensch geuit had dat er aan den Keizer eene rijksstoomboot werd aangeboden, aan welk verlangen werd voldaan. Voor het oogenblik wil hij niet onderzoeken of de Minister van Koloniën gerechtigd was die uitgave en dat geschenk te doen. Hij wil dat voor een oogenblik aannemen, maar kan het niet toegeven. Maar dan vraagt hij of de Minister van Marine, volgens de wet op de verstrekingen, tot dien afstand gerechtigd was, en of we in het geval van keizer, dat 's lands dienst den afstand toeliet.

Op het oogenblik toch dat de Minister van Marine verklaard dat de Marine in staat van verval verkeert, staat men een stoomschip af. Dit vroegere opgaven bleek dat er in Indie gebrek aan stoomschepen bestond, en nu schouwen er een weg. Men zegt nu wel dat men daar een schip kan wisselen, maar als Spr. zich herinnert wat de Minister in de zittingen van 19 en 20 Junij j. dien aangaande gezegd heeft en wat er nu aangevoerd wordt, dan houdt hij zich aan de eerste opgave, omdat de tweede eigenlijk strekt om eene handeling goed te maken, die door de Regering is bedreven. Het is dus zijne overtuiging dat 's lands dienst niet gedoogde dat het schip werd afgestaan.

Spr. onderzoekt voorts of hien wel verstreking plaats vindt. Het doel der wet nopens de verstrekingen is alleen dat aan het Departement van koloniën verstrekingen geschieden van hetgeen voor zijn Departement en dus voor de koloniën zelve kan gebruikt worden. Het komt hem voor dat de Minister van Marine een van 's lands schepen heeft vervreemd van zijne bestemming en dat die Minister kennis droeg dat het oogmerk van den Minister van Koloniën was, om het den Keizer van Japan ten geschenke te geven. Er is, dus een van 's Rijks schepen aan eene vreemde mogendheid gegeven.

Dat kon, dat mogt de Minister van Marine niet doen, maar om het oogmerk te bereiken, werd de Minister van Koloniën als tusschenpersoon genomen. Bij eene geregelde

orde van zaken, bij eene goede comptabiliteit kon dit niet bestaan. Spr. vraagt verder, waarom men niet de geheele vloot afstaat? Als men toch het regt heeft een schip af te staan, dan kan men dit ook met meer schepen, ja met de geheele vloot doen. Hij geloofd dus, dat hier eene ernstige waarschuwing dringend noodig en nuttig is.

De Keizer van Japan heeft nog besteld, dit is uit de ontvangen inlichtingen gebleken, twee stoomfregatten. Nu vraagt Spr. of die ook zullen worden geleverd? Of die ook op onze werven zullen worden gebouwd? Of de meerdere kosten, die dit op de werven zal te weeg brengen door den Keizer van Japan zullen worden gedragen? Of we hier later ook eene geheele Japanesche vloot zullen bouwen? Zoo heeft hij ook wel eens vernomen, dat er door den Keizer jaarlijks gevraagd wordt om een groen paard te bezitten.

Wie weet of de Regering geene pogingen zal aanwenden om dat groene paard te verschaffen. Spr. wenscht nopens het voorgevallene met het stoomschip *Soembing* nog wel nadere inlichtingen van den Min. te bekomen. Is het overgegeven met of zonder bemanning? Hoe is het met de bewapening gelegen? Is het onttakeld? Zijn er overeenkomsten gesloten? Is een deel van de scheepsmagt ook aan den Keizer van Japan geleend of afgestaan? Hoe wordt de betaling der soldij geregeld? Hij vraagt dit aan den Min. van Marine, of, zoo die hem niet mogt kunnen antwoorden, aan dien van Koloniën.

Daarna wordt nog het woord gevoerd door de heeren van Franck, Thorbecke, Rochussen, van Goltstein en den Min. van Buiten. Zaken, terwijl de heer HUGENHOLTZ op zijne vorige rede nader terugkomt.

De verdere discussie worden verlaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

Tot dien tijd wordt de vergadering gescheiden.

Gravenhage, 3 December.

Z. M. heeft, bij besluit van den 30 November 1855, n. 59 benoemd tot commissaris van politie te Goes, J. C. D. van den Bussche, beëdigd Klerk ter griffie van de Arr.-regt. aldaar.

Het Staatsblad no. 138 bevat een koninklijk besluit van 26 November j., houdende vernietiging van een besluit van den gemeenteraad van Aardenburg, waarbij aan den burgemeester der gemeente de bevoegdheid om voorstellen te doen, die niet aan de orde zijn gesteld, wordt onttrokken, omdat hij geen lid van den Raad is; zijnde dit besluit door den burgemeester, als naar zijn oordeel in strijd met de wet, krachtens art. 70 der gemeentewet, niet ten uitvoer gelegd. De vernietiging geschiedt op grond dat art. 42 der gemeentewet wel bepaalt, dat de oproepingsbrieven voor de raadsvergaderingen, door den burgemeester afgezonden, de zaken vermelden, waarvoor de vergadering is belegd, maar alleen voor zooveel mogelijk, terwijl het ook tevens zegt, dat de raad steeds over andere zaken beraadslagen en besluiten kan; behoudens de slotbepaling van art. 43; dat deze bepalingen, waaruit voortvloeit, dat voorstellen aan den raad, alvorens in behandeling te worden genomen, niet noodwendig op de oproepingsbrieven vermeld moeten worden, quatenum voorstellen in het algemeen gelden, zoodat de wet verder eene uitzondering maakt ten aanzien van voorstellen, gedaan door den burgemeester, die geen lid van den Raad is; en dat dus de onderscheiding in dezen, door den Raad gemaakt tusschen voorstellen, uitgaande van den burgemeester die geen raadslid is, en andere voorstellen, buiten de wet ligt en geheel willekeurig is, en dat derhalve het besluit van den gemeenteraad van Aardenburg strijdig is met de wet.

Z. M. heeft aan de commissie uit de Provinciale Staten van Noord-Holland, belast met het uitbrengen van gevoelen nopens de verdere behandeling van het reglement voor het hoogheids raadschap van Rhijnland, magtiging verleend, om na de sluiting der najaarsvergadering van de Staten hare werkzaamheden voort te zetten.

Z. M. heeft de benoeming van den burgemeester der gemeente Broek in Waterland tot secretaris der gemeente met zijne goedkeuring bekrachtigd; aan P. N. J. Lette Aemaet, burgemeester der gemeenten Nieuwe Tonge en Gad en Nieuw Herkingen, op zijn verzoek, met 10. Januarij 1856 evenol ontslag verleend als burgemeester van laatstgenoemde gemeente, en tot burgemeester der gemeenten Vere e. a., Vronwepolder e. a. en Gapinge benoemd Mr. F. B. Eack.

Z. M. heeft benoemd, bij het personeel van de geneeskundige dienst der landmagt, tot officier van gezondheid der 2de klasse, den officier van gezondheid van de 3de klasse G. J. Rostering, van gemeld personeel; en den 2den luitenant C. H. J. Gaymans, van het 6de regiment infanterie, in zijnen rang en anciënniteit overgeplaatst bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indie.

Bij besluit van den 7 Nov. j. heeft Z. M. toegestaan eene vergoeding van het getal predikanten in Nederl. Indië, to dusver twintig bedragende, met negen.

De Minister van Financien heeft, bij resolutie van 16 November j., bepaald, dat, ten gevolge van de vermindering, welke de Minister het voornemen heeft, op de vroeger inkomsten van het kantoor der in- en uitgaande rechten en accijnzen te Dordrecht, aan den Koning voor te stellen, dat dit kantoor van ontrief zal overgaan van de eerste tot de tweede klasse.

De Minister van Financien heeft, bij resolutie van 6 Nov., te kennen gegeven, dat de ten kantore A. gedane heffing van inkomende regten zoodanig als van *accords* als van *nuits* *inkomsten*, en des per cent der waarde, naar behooren heeft plaats gehad, voor zoo veel de kist *accords*, houdende 47 stuks, ter waarde van f 208, betreft, doch dat de 133 *accords*, hebbende eene waarde van f 59, en in eede andere kist voorkomende, ten gevolge hunner mindere kunstbewerking en geringe waarde, onder den post *kramerij* moet worden getragacht, en dat mitsdien aan hen zal worden teruggegeven hetgeen voor deze laatste meer is betaald dan volgens het regt van drie per cent der waarde verschuldigd zou geweest zijn.

De Koning, kennis genomen hebbende van het algemeen verdrag nopens den vloot der Rijk van de Nationale Militie, van 1855, heeft den Minister van Binnenlandse Zaken, gemachtigd, om aan de autoriteiten, die zich ten deze van hunne taak loffe

lijk gekwetst en het hunne toegebragt hebben om de behoorlijke uitvoering der wet te verzekeren, hoogsdeszelfs tevredenheid deswege te betuigen. Het was den heer Commissaris des Konings in deze provincie aangenaam te kunnen verklaren, dat hij die betuiging van 's Konings hooge tevredenheid, zonder eenige uitzondering, aan allen kon doen geworden, door alle besturen en autoriteiten in deze provincie, welke tot het werk der Nationale Militie ambtshalve zijn geroepen geweest, tot den geregelde aloop daarvan pligtmatig hebben medegewerkt.

De Koning heeft, bij besluit van 24 Nov. jl., goedgekeurd de door de Staten der provincie Zuidholland vastgestelde wijziging van het reglement op de uitoefening der Kleine of Versch-haring- en Kustvisschary in de provincie Zuidholland, vastgesteld door de Staten der provincie Zuidholland den 7den Julij 1848, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 22sten Augustus 1848 (Staatblad no. 36.)

Volgens die wijziging zal de eerste zinsnede van den eed, in art. 27 vervat, aldus luiden: „Eerstelijk, dat ik, als stuurman (staansmaat) van eene haringsschuit, voor den 20sten Augustus of na den 31sten December eerstkomende, geen want in zee zal schieten of nat maken, om daarmee haring te vangen, ten einde die te sturen, en ook niet zal gedoogen, dat zalke door de bemanning van het vaartuig geschiede.“

Z. M. heeft eergisteren in een bijzonder gehoor ontvangen Mgr. Belgrado, tot het nemen van afscheid in zijne betrekking van apostolischen internuntius bij het Nederlandsche hof.

Uit hoofde eener ongesteldheid van den Russischen gezant is, op diens verzoek, door den Minister van Buitenlandsche Zaken aan Zijne Majesteit uitgereikt een aan Hoogstn. zelve gerigten brief van Zijne Majesteit den Keizer aller Russen.

De gewone audientie van den Minister van Kolonien zal op aanstaanden Woensdag, den 5 December, geen plaats hebben.

In ons jongstverig nummer, zegt het Weekblad van het Regt. hebben wij medegedeeld den brief, namens de orde van advocaten alhier, gerigt aan den Edel Groot Achtbaren Heer Jhr. Mr. W. J. Junius van Hemert, in antwoord op deszelfs brief, houdende kennisgeving, dat hij de functien van procureur-generaal bij het Prov. Gerechtshof in Zuidholland nederlegde. Wij laten thans volgen den brief, door heeren procureurs bij den Hoogen Raad en het Prov. Gerechtshof aan genoemden heer in antwoord gezonden:

's Gravenhage, den 31 October 1855.

„De procureurs bij den Hoogen Raad en het Prov. Gerechtshof in Zuidholland hebben zich bijzonder vereerd gevonden met de kennisgeving, welke het UEdel Groot Achtbare behaagde, ook aan hen te rigten en den oudsten hanner toe te zenden. Gevoelig aan hetgeen UEdel Groot Achtbare zoo beleefd als welwillend ten aanzien der 's Gravenhaagsche balie gelieft te betuigen, verzoeken zij UEdel Groot Achtbare heer, hunne dank-erkennten deswege aan te nemen, en tevens voor zoo vele blijken van achting en welwillendheid, als zij allen van UEdel Groot Achtbare in uwe hooge betrekking steeds mogten ondervinden. Die ondervinding dagteekent bij den oudsten hanner van het oogeblik af uwer intrede in het Openb. Min. bij het toenmalig Keizerlijk Gerechtshof alhier, maar zij is bij geen hanner vreemd gebleven, gedurende den tijd, dat zij de praktijk bij den Hove uitoefenden; en van daar dan ook, dat zij allen betreuren, dat UEdel Groot Achtbare zich heeft genoopt gevonden om na vier-en-veertigjarige vervulde regterlijke ambtsbetrekkingen een eervol ontslag te verlangen. Nu echter aan uwe begeerte is voldaan, moeten zij UEdel Groot Achtbare daarmee geluk wenschen, met de bede, dat uwe levensjaren nog velen zijn, en in eene goede gezondheid en kalme zielrust daarhenen gaan mogen met eenen aangenamen terugblik op de vervolgen jaren, die getuigenis droegen van een verdienstelijk en werkzaam openbaar leven tot nut der maatschappij en tot bevordering van orde en regt, zoowel in hooge regterlijke, als in wetgevendende betrekkingen.“

Tot vervulling der vacature van de predikantsplaats in de Hervormde gemeente te Terheijde (Noordbrabant), zijnde eene Koninklijke collatie, is, overeenkomstig de door de leden des kerkerads, mitsgaders kerkvoogden en notabelen, gedane keuze, uit eene door het Departement voor de Zaken der Hervormde Eeredienst enz. opgegevene nominatie, bij Koninklijk besluit van den 23sten November 1855, no. 50 de benoeming uitgebragt op den heer M. E. van der Meulen, predikant te Kruisland.

Op den 5 Nov. jl. werd in eene vergadering van de leden der maatschappij ter bevordering van de afschaffing der slavernij, te 's Gravenhage, door vijf leden, uit hun midden bijeengeroepen, eenparig besloten, om ook daar ter stede eene afdeling der maatschappij te vestigen.

Na een onderzoek, door Prof. v. d. Boon Mesch van Leijden in het werk gesteld, is gebleken, dat een weiland nabij de koper-, zink- en loodplet- en gieterij van de heeren Enthoven en Co., geheel vergiftigd is, door looddeelen, zoodat daaraan de sterfte is toe te schrijven van het vee op dat land. Niet alleen de bovengrond, maar het slootwater en diep uitgegraven aarde was met lood bezwangerd. (U. Ct.)

Ter kennis van alle beambten van politie wordt gebragt, dat de permanente commissie der maatschappij van weldadigheid heeft besloten, dat, te rekenen van 20 November jl., geheel op vroegeren voet zou worden overgegaan tot de toekenning van premien voor het terugbrengen van deserteurs uit de bedelaars-gestichten binnen 3 maanden na hunne ontvlugting. (Pol. Bl.)

Volgens berigt van den commissaris van politie en waterschout te Hellevoetsluis, is den 12 November jl. door L. van Putten te Hellevoetsluis, aan P. Lensvelt, beurtschipper, varende in het veer tusschen Hellevoetsluis en Rotterdam, ter hand gesteld: een gesloten adres, bestemd voor Robertson te Rotterdam, om daarvoor te ontvangen eene krat met aardewerk, in welk adres waren gesloten drie coupons, groot ieder f 17,76, en twee muntbiljetten ieder van f 10. De nummers der coupons zijn: 42184,

36019 en 5643; de nummers der muntbiljetten onbekend. Voormeld adres is door P. Lensvelt ter hand gesteld aan H. de Groot, commissaris van het veer van Hellevoetsluis te Rotterdam, welke het weder heeft overgegeven aan J. A. Rutte, besteller van voornoemd veer, welke verklaarde bedoeld adres verloren te hebben. De commissaris van politie en waterschout voornoemd, verzoekt opsporing en berigt. (Pol. Bl.)

Gisteren avond is de brievenbesteller K., op wien sedert lang vermoeden bestond, dat hij zich schuldig maakte aan verduistering van brieven, op de daad betrapt, dat hij zich op sluwe wijze in het bezit had weten te stellen van een brief met geldswaarde. Hij is dien ten gevolge gevangelijk naar het huis van burgerlijke en militaire verzekering overgebragt.

In deze residentie is aangekomen en aan het h6tel de l'Europe afgestapt de vermaarde kunstschilder N. de Keizer, van Antwerpen.

Ten gevolge der rijzing van den prijs der rogge is het maximum van den prijs van het roggebrood verhoogd met eene halve cent en alzo gebragt op 18½ cent het Ned. pond, doch daar de uitkeering uit de spaarkas, ter voorziening in de buitengewone duurte van het brood, plaats vindt tot een bedrag van drie en eene halve cent, blijft de prijs voor de ingezetenen bepaald op 15 cent het Ned. pond.

Rotterdam, 2 Dec. Dr. J. J. Prins, sedert 9 April 1843 predikant bij de Ned. Herv. gemeente te dezer stede, en onlangs benoemd tot hoogleeraar in de godgeleerde faculteit aan de hoogeschool te Leijden, heeft in de avond-godsdienstoefening in de Grootte kerk op heden, van zijne gemeente op eene allezins plegtige en aandoenlijke wijze afscheid genomen. De bij deze gelegenheid gehouden leerrede, naar Hand. IV: 12a., geheel ingerigt naar de plegtigheid van het oogeblik en naar de behoefte van de aanzienlijk toegevoelde schare, was doormengd met menig woord van hoogen ethst, hieffderijke vermaning en erkentelijke dankzegging.

Naar men verneemt, zal Dr. Prins, Vrijdag a. st., met eene Latijnsche redevoering, in de gehoorzaal der academie te Leijden, het hoogleeraarsambt aanvaarden. (N.R.Ct.)

Amsterdam, 1 Dec. Heden is van de werf der firma Paul van Vlissingen en Dudok van Heel alhier, te water gelaten het ijzeren stoomschip Willem de Eerste, groot 300 lasten, bestemd voor de vaart op Hamburg en gebouwd voor rekening van de Amsterdamsche stoombootmaatschappij.

Leijden, 1 Dec. Gisteren is de Rijks kanonneerhooft alhier in de haven aangekomen, wier aankomst door mistig weder en tegenwind tot hertoe vertraagd was. Zy staat onder bevel van den schipper-onder-officier van Eeken, en is verder bemand met acht koppen.

— Uit het drietal is heden alhier tot leeraar bij de Nederd. Herv. gemeente beroepen, Ds. de Keijzer, thans predikant te Arnhem.

Utrecht, 30 Nov. Heden promoveerde alhier tot doctor in de medicijnen de heer L. F. A. Muller, van Amsterdam, na verdediging zijner dissertatie *de molibus quos dicunt reflexos*.

Gemeente Haarlemmermeer, 30 Nov. Nadat op 16 dezer de eerste raadsvergadering alhier was gehouden, zijn op den 27en dezer de leden beëdigd en geïnstalleerd. Tot wethouders zijn de heeren M. Spaans en P. Kistemaker benoemd, en de heer D. Egging, wonende te Alkemade, tot secretaris. Wijders is van hier mede te deelen, dat op Zondag 2 Dec. door de onvermoeide pogingen der commissie voor de Godsdienstige belangen, de eerste godsdienstoefening voor de Protestantsche bevolking zal gehouden worden in eene loots, door de commissie tot noodkerk ingerigt en staande in het midden der nieuwe gemeente. (Amst. Ct.)

Purmerend, 30 Nov. Gepasseerde week heeft men getracht den korenmoelen de Noord in brand te steken. De dader heeft echter zijn doel niet bereikt, daar het blijkt dat het door hem aangestoken riet wel gesmeuld heeft, doch gelukkig op een stuk hout gestuit is. Met sloutheid heeft hij zijn hoos opzet ten uitvoer gebragt, daar het feit op den steenzolder heeft plaats gevonden en hij 2 à 3 trappen hoog heeft moeten klimmen, om zijn doel te bereiken. (H.)

Nieuwediep, 30 Nov. Gisteren avond is door het muzikkorps van Zr. Ms. fregat *Doggersbank* een concert gegeven ten voordeele der armen dezer stad, hetwelk bijzonder voldaan heeft; de zuivere opbrengst is geweest f 87.50. Naar men verneemt vertrekt genoemd fregat de volgende week naar de Middellandsche zee.

§ Zutphen, 1 Dec. Als een bewijs van de verbazende rijzing der waarde van gronden, kan dienen, dat dezer dagen alhier een hoeren-erve, aan deze stad toebehoorende en waarvoor dit loopende jaar f 1200 pacht werd betaald, in het openbaar is verpacht geworden voor eene jaarlijksche pacht van f 3010.

Kampen, 30 Nov. Men verneemt, dat de tijdelijke waarneming der functien van directeur der Rijn- en Ysselstoombootmaatschappij, ter vervanging van wijlen den heer C. A. Frowein, is opgedragen aan den heer W. J. Swart, koopman en lid van den raad dezer stad.

St. Oedenrode, 25 Nov. Gisteren had de installatie plaats van onzen nieuw benoemden Burgemeester, den heer C. C. L. van Vessem. Eene eerewacht, bestaande uit een 100tal jonge lieden te paard, haalde Zijn EdelAchtb. op de grenzen der gemeente af, aan welken optogt ook deel namen de handboogschutterij *de Eendragt*, het schuttersgezelschap *Semper Unitas*, de zangvereniging *Cecilia* en schier alle inwoners der gemeente. De weg was met eereboogen bezet en werd door in het wit getooide meisjes

met bloemen bestrooid. Zijn EdelAchtb. werd door feestvierenden optogt naar het raadhuis geleid en aldaar door de leden van den raad hartelijk verwelkomd. Feest van den dag werd met illuminati6n en serenades sloten en duurde tot 5 ure in den morgen voort. Het eene hulde gebragt aan onzen geëerlaedigden Koning, ons den door ieder verlangden Burgemeester heeft schonken, en een eerebewijs jegens den man, geacht zijn onafhankelijk karakter, vasten wil, voortvarende in zaken en den kundigen landontginner, onder wie bestuur wij vertrouwen, dat onze schoone gemeente voorspedige toekomst te gemoet gaat. (Amst. Ct.)

Staphorst, 1 Dec. Vele gemeente-besturen in Onsel hebben het plan het schoolfonds af te schaffen wonder, dat de onderwijzers zich hierover pijnigen, zij juist door dat fonds nog eenig bestaan bezitten, ter bij intrekking daarvan, de meesten hunner eene toekomst tegengaan. (H.)

Eerste Huwelijks-afkondiging

Zondag, 2 December 1855.

Adrianus Permentier, 39 j., met Catharina Maria van Brand, 22 j. — Engelbertus Maes, 55 j., wedr. van Anna Cornelia Simonias, met Adriana Struijvee, 50 j. — Abraham Tegelaar, 36 j., met Maria Geertruida Pauli, 31 j. — Hubert de jong, 25 j., met Lena de Ruiter, 23 j. — Frans van Ven, 32 j., met Maria Barbara Vink, 31 j. — Willend Jacob Nicolaas Rotteveel, 38 j., wedr. van Johanna Maria Meer, Mensina Johanna Brandel, 37 j. — Hendricus Franke, 50 j., met Hendrica Mechtilda Poulle, 55 j., wed. van Gijbertus der Ven.

Publieke Vermakelijheden

Kon. Fr. Schouwv., Donderdag, 6 December 6½ uur. LES JEUNES GENS, comédie en 3 actes et en prose. LE CHALET, opéra comique en un acte.

Kon. Holl. Schouwv., Dingsdag, 4 Dec. 7½ uur. Op algemeen verlangen eene tweede voorstelling KONING LEAR, treurspel in 5 bedrijven.

228ste Nederlandsche Staats-Loterij.

Uitgekomen Hooge Prijzen.

1e lijst 1e klasse.

No. 13344 f 1250; 3031 en 17160 ieder f 1000.

Prijs-Courant der Effecten

PER TELEGRAAF.

AMSTERDAM, 3 December 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 1/8	3/8	3/16
Dito dito 1844.	3	73 1/2	5/8	1/2
Dito dito 1841.	4	92 3/8	5/8	3/8
O. I. L. 1844	4	—	—	—
Amort. Synd.	3 1/2	89 1/4	—	—
Hand.-maats.	4 1/2	—	—	—
BELGIE. certific.				
bij Rotschild. . . .	2 1/2	50	—	—
RUSL. Bij Hope				
1798 en 1816	5	101 3/4	—	—
Dito 1825—1829 . . .	5	100 7/8	—	—
Insch. in Assign. . . .	6	55 3/4	—	—
Cert. van dito.	6	56 5/8	—	—
Neg. 1831—1833. . . .	5	—	—	—
Hope en Co. 1840. . .	4	75	—	—
Stieglitz.	4	74 3/4	—	—
dito 1854.	5	80 3/8	1/2	—
Nieuwe Engels.	4 1/2	87	—	—
POLEN. Certific. . . .	4	—	—	—
Aand. Lot. fl. 500.				
SPANJE. Nieuwe . . .	1 1/4	20 1/8	3/8	1/4
Buitenl.	3	38 11/16	3/4	—
Binnenl. 6m.	3	33 3/8	1/2	1/2
Cert. Coup.		49 1/6	—	—
Amortisable.		6 13/16	7	7
PORTUG. Lond.	3	40 3/8	7/16	—
OOSTER. Metal.				
1816—1852.	5	62 3/4	63 1/8	68 1/8
Dito 1849—1854. . . .	5	72 7/8	78	73
Dito Zilv. Nation. . . .	5	65 7/8	66 1/4	68 1/4
Dito 1847—1852. . . .	2 1/2	32	1/4	—
PRUISS. Lot. 1854. . . .	3 1/2	—	—	—
BRAZ. Lond. 1824. . . .	5	—	—	—
PERU	4 1/2	—	—	—
MEXICO	3	18 1/4	1/2	3/8
GREK.	2 3/4	19 1/4	7/16	7/16
Uitgestelde.		6 7/8	—	—
EGYPT. Lond.		3 11/16	—	—
VENEZ.	4	25 5/8	—	—
Uitgestelde.	1 1/2	11 1/8	3/16	—

Bears zeer willig, handel levendig.

LONDEN, heden.

Eng. geconsolid. 3 pCt. 89 1/2 a —
Spanje. 1 1/4 " 20 5/8 a —
Mexico 3 " 19 3/4 a —

PARIS, heden.

Franche certific. 4 1/2 pCt. fr. —
Spanje 3 " 67 1/2
" 3 " 34 1/2
" 1 1/4 " 20 1/2

WEENEN, heden.

Metalliek 5 pCt. 73 1/2
Nationaal 5 " 78 1/2
Wissel London 10 1/2
Zilver 10 1/2

Gedrukt bij G. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.